

POSTANOWIENIE

Dnia 17 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie z powództwa M. J. przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego o ustalenie nieistnienia stosunku pracy, po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 15 października 2024 r., w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, zażalenia wniesionego przez M.J. na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2024 r., sygn. akt I ZPU 4/22

postanowił:

- 1. utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie;**
- 2. nie uwzględnić wniosku o zawieszenie postępowania.**

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 16 kwietnia 2024 r., sygn. akt I ZPU 4/22, oddalił wniosek powoda M. J. o zwolnienie od kosztów sądowych w zakresie opłaty od wniosku o doręczenie postanowienia wraz z uzasadnieniem.

Na powyższe postanowienie zażalenie złożył powód M. J., zaskarżając je w całości. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia, zniesienie postępowania oraz skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania albo o uwzględnienie wniosku strony. Ponadto, skarżący wniósł o zawieszenie niniejszego postępowania do czasu rozpoznania pytań prejudycjalnych zawartych przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 20 października 2023 r., sygn. akt III CB 40/23. z uwagi na fakt, że w niniejszej sprawie występuje analogiczne zagadnienie prawne.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd wskazuje, że poniesienie kosztów sądowych jest zasadą wyrażoną w art. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U.2024.959.j.t.) – dalej powoływana jako: „u.k.s.c.”, zaś zwolnienie z tego obowiązku jest odstępstwem od niej. Zgodnie z postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2014 r., w sprawie I Cz 103/13, instytucja zwolnienia od kosztów sądowych jest wyjątkiem od zasady odpłatności postępowania i winna stanowić pomoc państwa tylko dla osób najuboższych. Na podstawie art. 102 ust. 1 u.k.s.c., zwolnienia od kosztów sądowych może się domagać osoba fizyczna, która złożyła oświadczenie, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny.

Sąd w całości przyjmuje za własne ustalenia faktyczne oraz podziela rozważania prawne poczynione w ramach zaskarżonego orzeczenia. Sąd I instancji dokonał trafnej oceny sytuacji majątkowej powoda, poddając wnikliwej analizie przedstawione w tym zakresie oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania. Podkreślenia wymaga fakt, że powód prowadzi gospodarstwo domowe wspólnie ze swoją małżonką, która także osiąga comiesięczny dochód z pracy w ramach samozatrudnienia.

Jak wynika ze wskazanego przepisu koszty sądowe wyprzedzają jedynie koszty utrzymania koniecznego dla strony i jej rodziny. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 16 marca 2016 r., w sprawie o sygn. akt IV CZ 102/15 stwierdził, że zwolnienie z obowiązku ponoszenia kosztów sądowych jest instytucją o charakterze wyjątkowym. O braku możliwości uiszczenia ich w części lub w całości, uzasadniającym zwolnienie, można mówić jedynie wówczas gdy uczestnik (strona) nie ma realnego wpływu na swoją sytuację materialną i rzeczywiście nie może ponieść tych kosztów bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i swojej rodziny.

W ocenie Sądu Najwyższego podkreślenia wymaga, że pomoc państwa w sferze instytucji zwolnienia od kosztów sądowych, skierowana jest do osób, które ze względu na bardzo trudną sytuację materialną nie są w stanie poczynić

oszczędności we własnych wydatkach z przeznaczeniem na koszty sądowe, bez spowodowania uszczerbku w koniecznych kosztach utrzymania.

Za niezasadny uznać należało wniosek o zawieszenie niniejszego postępowania do czasu rozstrzygnięcia pytań prejudycjalnych skierowanych przez Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 20 października 2023 r., sygn. akt III CB 40/23, do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Okoliczności faktyczne niniejszej sprawy są odmienne od tych występujących w sprawie o sygn. akt III CB 40/23, bowiem niniejsza sprawa ma za przedmiot zażalenie skarżącego na postanowienie w przedmiocie oddalenia wniosku skarżącego o zwolnienie go z opłaty od wniosku o doręczenie postanowienia wraz z uzasadnieniem, nie zaś jak ma to miejsce w sprawie, w której skierowano pytanie prejudycjalne - wniosek o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez danego sędziego w oparciu o art. 29 § 5 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym. Z tych też względów brak jest podstaw do uznania obligatoryjności oczekiwania na następną interpretację prawa unijnego dokonaną we wskazanym zakresie.

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

[M. T.]

[ał]